

Referat fra 5. møde i Lokal Trepert Bornholm 09.05.2025 kl. 12-15

Sted: Snorrebakken 66, Rønne. Mødelokale 5

Deltagere: Jacob Trøst (BRK), Louise Lyng Bojesen (BRK), Rasmus Brunke (BLF), Lennart Westh (BLF), Michael Stoltze (DN), Helle Bay Eriksen (DN), Søren Frieze (NST)

Ekstern deltager: Ingen

Sekretariat: Linda Matzen (BRK), Patrick Steinlein (BRK, Teknikergruppe), Andreas Lund Povlsen (BRK)

Afbud: Helle Bay Eriksen

Mødeleder: Jacob Trøst, Borgmester og formand for Lokal Trepert Bornholm.

Referent: Andreas Lund Povlsen

Bemærkninger til dagsordenen:

Dagsorden:

1. Information om mulige støtteordninger v/ udtagningskonsulent Mikael Kirkhoff Samsøe

Mikael Kirkhoff Samsøe er udtagningskonsulent fra landboforeningen VKST. Han vil på mødet informere os om relevante støtteordninger til omlægningsindsatser her på Bornholm. Det skal ses i lyset af vores særlige situation, hvor vi indtil videre er undtaget krav om reducere af kvælstofudledning og stort set ikke har kulstofrige lavbundsområder i omdrift.

Mikael deltager online.

Referat:

Udtagningskonsulenten informerede trepartsgruppen om at lodsejere, der er åbne for at indgå en aftale om arealomlægning hovedsageligt interesserer sig for de økonomiske konsekvenser af en arealomlægning og hvad arealerne kan bruges til efterfølgende.

Han oplyste desuden at landets udtagningskonsulenter har fokus på muligheden for at etablere minivådområder, men selvfølgelig også andre virkemidler. Mikael's erfaring er dog at miniområder ikke fungerer på tørvejord (lavbundsjord). Minivådområder kan kun placeres på højtliggende landbrugsområder, hvor der er lerjord og ikke hvor der allerede er naturpotentiale. Han anbefaler at landbruget gennemfører 2-3 minivådområdeprojekter på den gældende ordning, der snart ophører, så de er klar som en form for demonstrationsprojekter forud for mulige kommende minivådområde-støtteordninger.

Mikael forklarede at en udtagningskonsulent kan hjælpe kommunen i dialogen med lodsejeren og sammen med fx en planteavlskonsulent fortælle om, hvordan reglerne hænger sammen. De gode arealomlægningsløsninger kræver dialog og at vi lytter til hinanden. Ifølge Mikael har lodsejerne generelt set ikke tillid til kommunen. En udtagningskonsulent kender landbrugshvervet, har landmændenes tillid og kan derfor oversætte kommunens ønsker til et sprog som landmændene forstår.

Udtagningskonsulentten bliver spurgt, hvilke muligheder der findes på Bornholm for at understøtte ambitionerne med Grøn Trepert, når fokus i trepartsindsatserne ligger på kvælstofreducering og udtagning af lavbundsjord i 2025. Mikael svarer at det er meget begrænset, hvad der er af muligheder på Bornholm uden indsatsbehov. Det er ærgerligt, men der er desværre ikke mange muligheder for Bornholm pt.

En mulighed ifølge Mikael er synergiprojekter. Når EU's naturgenopretningsforordning kommer i de kommende år kan det give nye muligheder.

Der åbner en ordning til permanent ekstensivering i 2026. Det er usikkert om Bornholm kan nå at få gavn af denne ordning, da der lægges op til at den målrettes områder med størst kvælstofindsatsbehov.

Om braklægningsordninger fortalte Mikael, at Danmark går enegang i Europa ved at kræve 4 % udyrket brak. Ulempen er at landmænd, hvis de braklægger, frygter at deres areal vokser ind i § 3-beskyttelsen og derfor vælger de at pløje for en sikkerhedsskyld.

Mikael at skovrejsningsordningen kommer til efteråret, men han var i tvivl om det er CO2 eller kvælstofpenge der betaler ordningen. Hvis det er CO2-penge står Bornholm bedre end, hvis det er kvælstofpenge i og med at Bornholm endnu ikke har fået udmeldt kvælstofindsatsbehov. En lodsejer kan få 75.000 kr. pr. ha. for at rejse skov og 15.000 kr. oveni hvis det udlægges som urørt skov. Ordningen er dog ikke ude endnu, så beløbsstørrelser m.v. er med forbehold.

I forhold til muligheden for at lave et stort fondsstøttet signaturprojekt på Bornholm er Mikael's input, at man bør se på grundvandsbeskyttelsesprojekter for der er penge med fra forsyningsselskabet. Derudover peger at der findes store private virksomheder, der gerne vil sponsorere naturprojekter for reklameværdien og af egen natur- og miljømæssig interesse. En kommune, en virksomhed og et forsyningsselskab kan fx gå sammen om et naturprojekt. Kan man præsentere et flot projekt kan det være svært for fonde og andre interessenter at sige nej til at bidrage.

Et andet råd er at holde øje med landbrugsejendomme der er til salg. Nogle fonde er klar og har mulighed for et hurtigt køb. Derudover fortalte han om virksomheder der betaler for skovrejsning og på en eller anden måde får en forretning ud af det.

Mikael anbefaler at man altid snakker med lodsejerne inden man tegner noget ind på kort – gør det videre arbejde meget lettere. I hans arbejde ifm. Grøn Trepert undersøger han altid om det er muligt at skabe store sammenhængende naturområder ifm. indsatser.

Desuden at det er smart at være klar når indsatskravene rammer Bornholm om nogle år.

2. Undersøgelse af mulighederne for et stort signaturprojekt

På sidste møde den 22. april 2025 blev det besluttet at undersøge mulighederne for at udarbejde en fondsansøgning til en forundersøgelse, der skal afdække mulighederne for at iværksætte et større signaturprojekt på Bornholm, der skal styrke den naturmæssige sammenhæng.

Som led i det videre arbejde blev det aftalt, at Naturstyrelsen og Bornholms Regionskommune vil foretage de indledende drøftelser af, hvordan opgaven kan gribes an.

På mødet præsenteres og drøftes de indledende idéer til et signaturprojekt, der skal medvirke til at skabe større bedre sammenhængende natur på Bornholm.

Referat:

Vi bør afsøge muligheden for fondsstøtte til et stort naturprojekt. Både lokale fonde, Novo Nordisk Fonden og/eller andre af de store fonde vil måske være med til at støtte en forundersøgelse forud for et egentligt signaturprojekt.

En forundersøgelse skal bl.a. være med til at konkretisere et givent projektområde, belyser temaer og synliggøre gevinsterne med et signaturprojekt på Bornholm, som kan danne grundlag for en fundraising til et egentligt naturprojekt.

Novo Nordisk Fonden skulle efter sigende ikke være bange for lange projekter fx over en 10 års periode. Forskning bør indgå i et eller andet omfang, da det vil være interessant for fonden.

Muligheden for at arbejde med et projekt indenfor kommuneplanens Grønt Danmarkskort, herunder Den Grønne Bølge blev drøftet mhp. over tid at skabe en sammenhængende naturkorridor gennem hele Bornholm fra nord til syd.

En forundersøgelse skal også være med til at afklare landbrugsmæssige interesser i et undersøgelsesområde, ejerforhold og naturpotentialer.

Den videre proces: Det blev aftalt at arbejde videre med signaturprojekt-muligheden med sigte på at udarbejde en egentlig ansøgning til et projekt.

3. Kommunikation og borgerinddragelse fortsat (fast punkt)

På sidste møde den 22. april 2025 blev det besluttet, at der skulle afholdes et borgermøde om Grøn Trepert Bornholm den 21. maj 2025 kl. 19.00.

På dette møde præsenteres, drøftes og godkendes administrationens oplæg til et borgermøde den 21. maj.

Udover et borgermøde blev det besluttet, at udarbejde et informationsbrev til lodsejere, der skal understrege frivillighedsprincippet, og at omlægning til natur ikke automatisk medfører offentlig adgang.

Administrationen har på dette møde brug for at drøfte, hvilke lodsejere, der er målgruppen for brevet og hvornår brevet skal sendes ud?

Referat:

Planlægning af borgermøde 21. maj kl. 19.

Når der ikke er afsat statslige midler til kvælstofindsatser og udtagning af lavbundsarealer, der ikke findes mange af under plov på Bornholm er det vigtigt at informere om, at vi arbejder videre med muligheden for at lave et stort signaturprojekt på Bornholm. Desuden at vi med det hidtidige arbejde med omlægningsplaner er godt forberedte på 2027, hvor indsatsbehov for Bornholm forventes at blive meldt ud.

Ift. borgermødet skal der afsættes god tid til at borgerne kan komme med deres spørgsmål og input til trepartsarbejdet.

Til borgermødet bør der være store kort, hvor deltagerne kan orientere sig om arealmæssige forhold på Bornholm. Fx hvor der findes beskyttet natur, grundvandsinteresser, udpegningen af Grønt Danmarkskort i kommuneplanen, arealfredninger o. lign.

Vi venter med at sende et orienteringsbrev ud til bornholmske lodsejere til vi har noget mere konkret ift. arealer.

4. Drøftelse af udkast til omlægningsplaner og seneste borgerforslag i trepert@brk.dk

På seneste møde blev det aftalt at ændre fokus fra at finde egnede forslag til omlægningsplaner, til at kigge nærmere på de indkomne borgerforslag.

Patrick orienterer om senest indkomne borgerforslag i postkassen trepert@brk.dk med fokus på forslag, der kan være særlig relevante for det videre arbejde i Grøn Trepert Bornholm.

Trepartsgruppen drøfter perspektiverne i de indkomne borgerforslag.

Derudover skal trepartsgruppen drøfte strategien for det videre arbejde i 2025. Vi kan ikke løbe efter det hele så hvad skal vi prioritere, hvad har vi har vi ressourcer til og hvordan kommunikerer vi det ud?

Referat:

Patrick gennemgik indkomne idéer og forslag i trepartspostkassen.

5. Eventuelt og punkter til næste møde

Næste møde er fredag den 23. maj kl. 12-15 og finder sted på Snorrebakken. Sidste planlagte møde er fastsat til torsdag den 19. juni kl. 12-15.

På mødet den 23. maj vil medarbejdere fra KL's enhed for Grøn Trepert deltage online med et oplæg om handlemulighederne her på Bornholm i trepartsarbejdet. Hvilke ønsker har vi til KL om oplæggets indhold set på baggrund af dagens møde og oplægget fra udtagningskonsulenten?

Referat:

Forslag til punkter til næste møde:

- KL.
- Opsamling fra borgermødet.
- Signaturprojekt.
- Kommunikation og borgerinddragelse.
- Gennemgang af borgerforslag.
- Møderække efter sommerferien.